

Salvatore Ferragamo med Joan Crawford, én af de mange filmstjerner, som blev ved med at købe sko fra mesteren efter, at han flyttede atelieret fra Hollywood til Firenze.

Salvatore Ferragamo I MESTERENS FODSPOR

Det er mere end 80 år siden, at Salvatore Ferragamo blev et navn i Hollywood med sine eventyrlige sko. Hans livsværk lever videre i Firenze, hvorfra det er blevet til et helt imperium takket være hans børn og børnebørn

Af Camilla Alfthan

Det er få skridt fra Arnofloden i et af Firenzes ældste palazzoer, at det italienske luksusmærke Ferragamo siden 1927 har haft deres hovedkontor, Palazzo Pini-Feroni. Det blev bygget for 700 år siden og tilhørte oprindeligt to familier. Da Salvatore Ferragamo købte det efter sit ophold i USA, hvor han i 1920'erne var blevet kendt som filmstjernernes skomager, glædede det ham, at vejen som palazzoet lå på hed Tornabuoni – den gode tilbagevenden. Med tiden skulle Ferragamo nemlig blive en sand succeshistorie.

“Min farfar var en uovertruffen marketingmand. Da han valgte at etablere sig i Firenze i 1927, var det den italienske modes hovedstad. Når han modtog berømmelser i sit palazzo, sørgede han altid for, at der var en fotograf i nærheden, som kunne forevige situationen,” fortæller James Ferragamo, 43, barnebarn til den ikoniske skomager. Han er klassisk klædt i en blå habit fra Ferragamo og mørke sko. I hans kontor i Palazzo Pini-Feroni ligger der bunker af papirer med udkast til en ny og sporty kollektion.

Han er chef for Ferragamos lædervarer til kvinder og dermed også den del, som er selve grundstenen i familiefirmaet. I starten af året gik Ferragamo på børsen i Milano, og på sigt er det tanken, at der skal åbne flere forretninger end de 593, som allerede findes over hele verden. Foruden sko og lædervarer, sælger huset tøj, accessories og parfumer, som alt sammen er produceret i Italien. I det første kvartal af 2012 lød indtjeningen på 259,9 mio euro.

Skoene syes stadig i hånden på en fabrik udenfor Firenze. De legendariske selskaber, som farfaderen holdt i det elegante palazzo fortsætter også, og i dag arrangerer familien dem over hele verden. Da Ferragamo i sommer viste deres seneste cruisekollektion, skete det i anledning af en Da Vinci-udstilling i Louvren, hvor italienerne - som de første nogensinde - fik lov til at holde modeshow.

Marilyn Monroe var fan

Siden Salvatore Ferragamo som ni-årig skabte sine første sko, der var gjort af lagner og bast til hans søskendes konfirmation, er hans navn blevet synonymt med et verdensomspændende modehus. Forbindelsen mellem kunst og mode er væsentlig. Udover at Ferragamo har en lille butik i Uffizierne, har de også deres eget museum, der ligger i kælderen under butikken i Via dei Tornabuoni, og som for tiden viser en stor udstilling om Marilyn Monroe, som var trofast kunde. Foruden fotos og filmklip og en imponerende samling af stjernens ikoniske kjoler, viser udstillingen også alle de sko, som hun i tidens løb havde bestilt fra den ihærdige italiener.

Marilyn Monroes smag var enkel og praktisk og langt fra de avancerede modeller, som man kan se i museets permanente samling, og hvor hver enkelt sko er et lille kunstværk; skabt af alt fra silkebrokader og slangeskind til glasspejle og karamelpapir. En af Ferragamos berømte modeller fra 1947 hed “Den usynlige sko” og er skabt af gennemsigtige fiske-tråde. Der var da en kunde kom ind i butikken med en fiskestang, som han netop havde >>

Salvatore Ferragamo i sit værksted i 1946, hvor kreativiteten var på sit højeste i de magre efterkrigsår.

Det historiske Palazzo Pini-Ferroni, der siden 1947 har været Ferragamos højborg.

Marilyn Monroe var fan og foretrak altid enkle og ensfarvede sko.

fisket med i Arnofloden, at Ferragamo fik ideen til at skabe den elegante damesko.

“Min farfar var meget interesseret i kunst, og Firenze var dengang en livlig kunst- og kultur-scene, som han var en del af. Lucio Venna, som var moderne maler, designede vores første logo og reklame i 1920’erne. I 1950’erne tegnede Pietro Annigoni alt det grafiske. Min farfar var selv inspireret af avantgardismen, kubismen og fauvismen,” fortæller James Ferragamo, som fortsætter traditionen med kulturelle initiativer, der lægger vægt på den nytænkning, som farfaderen stod bag.

Et familiedynasti

I en tid, hvor de fleste modehuse har outsourcet deres produktioner til Fjernøsten, er det vigtigere end nogensinde at holde liv i de italienske traditioner for håndværk.

“Det er på grund af håndværket, at vi er blevet berømte. Hvis vi ikke udelukkende brugte de bed-

ste materialer ville vi ikke eksistere i dag. Min farfar gjorde alt, hvad han kunne for at opbygge en masseproduktion, og det lykkedes for ham. Vores opgave er at fortsætte hans drøm. Det handler ikke kun om at fortælle vores egen historie, men om at opfordre andre til at gå i samme spor. Især at vide de unge, hvordan Made In Italy-brandet kan bruges idag,” fortæller James Ferragamo.

Det er stadig muligt at få taget mål af sin fod, så atelieret kan skabe en sko i nøjagtig den rette størrelse. Men når Ferragamo har været i stand til holde fast i traditionerne, er det først og fremmest, fordi det er et så tæt knyttet familiefirma.

Mens Salvatores enke, Wanda, er familiens overhovede, som stadig har sin daglige gang på kontoret på trods af, at hun fylder 91 næste måned, er det James Ferregamos far, Ferruccio, som er præsident. Fasteren, Giovanna er vicepræsident, mens hans to onkler også er chefer i firmaet ligesom hans faster, Fulvia. Da der findes så mange Ferragamoer i organisationen kaldes de allesammen ved fornavn.

Selv om det aldrig stod skrevet nogen steder, at James Ferregamo skulle arbejde i familiefirmaet, har farfaderens ånd altid svævet over familien.

“Når jeg tænker på min barndom, kan jeg ikke lade være med at smile, for der er så mange gode minder. Man kunne altid finde mig hos min farmor, som fortalte historier fra gamle dage. Fra jeg var ni år havde jeg sommerjob med min tvillingebror i butikken, hvor vi fik 500 lire i timen for at pakke skoene ned i æsker,” fortæller James Ferragamo.

Broderen, Salvatore II, er opkaldt efter farfaderen, men det har aldrig været et navn, der forpligter. Han har således valgt at hellige sig driften af familiens gods udenfor Firenze. Og ifølge James er det netop én af grundene til, at firmaet fungerer så godt. Man vælger selv, om man vil arbejde der eller ej.

“Hvis man virkelig vil det, er man nødt til at bevise sit værd og sin passion. Ellers kan man ikke være med til at forbedre og udvikle huset. For at lære grundreglerne er man nødt til at starte på bunden, og før man overhovedet begynder, skal man have læst handel, >>

The Invisible Shoe fra 1947, lavet af fiske snøre.

taget en master og have mindst to års erhvervserfaring i et andet firma,” fortæller James Ferragamo, som en overgang arbejdede i bankverdenen i New York.

Da James Ferragamo vendte hjem til Via Tornabuona i Firenze, blev han oplært af Salvatores højre hånd. Og sådan lærte han at se på skoene med det kunstneriske øje.

“Da min farfar arbejdede på en skofabrik i Boston, forstod han hvilke begrænsninger, det medfører, når ting bliver en metervare. Han besluttede derfor kun at skabe håndlavede sko for at sikre, at de ville have en sjæl. Hans sko skulle både være funktionelle og kunstneriske.”

I dag køber folk sko, som de har set i magasiner eller i reklamer, men sådan har det ikke altid været. I gamle dage havde kunderne havde specifikke ønsker og behov. Om det så var fodtøj til jagt, ridning eller golf eller elegante selskaber. Marlene Dietrich gik kun en enkelt gang eller to i sine sine håndlavede sko, før de kedede hende, og hun skulle have noget nyt, fortæller Salvatore Ferragamo i sine memoirer. Det betød, at han konstant var igang med at finde på nye, banebrydende designs, og at han ved sin død efterlod huset med 350 patenter på specielle sko.

Det er da også skoene, som er James Ferragamos foretrukne produkt. Til næste år udvider han mulighederne for at få personligt designede modeller. Udover at pasformen er individuel kan man selv vælge mellem materialerne og detaljerne i designet.

“Hvad jeg altid vil huske fra min farfar er, at skoene både skal være behagelige og vovede. Han plejede at sige, at enhver kvinde er en prinsesse, og at enhver prinsesse bliver til en dronning. Skoene kan på samme måde blive til en kvindes stærkeste aktiv, dét der udtrykker hendes stil og personlighed.”

Han lærte selv som 11-årig, hvordan man laver sko fra bunden. Men det var Salvatores datter, Fiamma, som arvede Salvatores kreative gen, og hun stod bag flere succesfulde designs i 1970’erne og 1980’erne. I dag arbejder familien tæt sammen med deres kreative teams, som har været med til at forvandle Salvatore Ferragamo til et internationalt luksusmærke. “Når jeg ser, hvordan min familie har formået at udvikle huset efter min farfar, er jeg imponeret. Vi

vil altid være et familiefirma, ligesom kvaliteten af det, vi laver, altid vil være vigtigere end at sælge en masse produkter. Selv om man ikke skulle tro det, er det faktisk lettere at arbejde sammen som familie, da måden, vi tænker på, er meget ens.”

Farmor som drivkraft

Farmor Wanda er stadig en stor inspirationskilde. Det er ifølge James Ferragamo takket være hendes snarrådighed og stærke vilje, at Ferragamo er blevet til det, det er i dag.

Hun er født og opvokset i den samme lille syditalienske by, Bonito, ikke langt fra Napoli, hvor Salvatore kom til verden som det ellefte barn i en familie med 14 søskende. Wandas far var landsbyens læge og borgmester, og da hun mødte Salvatore og kort efter blev gift, var hun kun 18 år.

Da Salvatore døde i 1960, stod farmoderen pludselig alene med firmaet og sine seks børn. Hun havde aldrig prøvet andet end at passe sin store familie. Alligevel vidste hun intuitivt, hvordan hun skulle føre Ferragamonavnet videre.

“Hendes kærlighed til min farfar var så stærk, at hun ikke ønskede at alt det arbejde, som han havde lagt i sit livsværk, skulle gå til spilde. Hans største drøm var at klæde kvinder på fra top til tå. Men han nåede kun til skoene. Min farmor førte drømmen videre, og i dag

er hun drivkraften bag modehuset,” fortæller James om Wanda, som er stadig er så energisk, at hun at hun afbrød sin sædvanlige ferie i august for at møde på kontoret, selv om det var ferielukket.

Hun bor stadig i den elegante villa, som Salvatore købte i Fiesole i 1930’erne. Få skridt derfra bor James Ferragamo med sin danske hustru, Anne-Louise og parrets tre børn. Anne-Louise Ferragamo er uddannet designer med eget eventfirma, og middagssamtalerne handler derfor ofte om sko og mode.

“Hendes kreativitet sætter mine tanker i gang og kan være en stor hjælp, når jeg behøver det. Og det er vel også det, man har en hustru til ikke?” spørger Ferragamochefen og griner, før han siger tak for i dag og med raske skridt går tilbage til kontoret. Nye skodesigns venter. ●

Tre generationer af Ferragamofamilien, som idag fører huset videre.

Stjernernes skomager

Salvatore Ferragamo blev født i 1898 i den lille by Bonito ved Napoli, hvor hans forældre var fattige bønder. Salvatore skabte allerede sine første sko som ni-årig, da familien ikke havde råd til at købe konfirmationssko til hans søskende (de var 14 børn). Skoene lavede han i al hemmelighed om natten, da forældrene ikke ville have, han skulle blive skomager, som dengang var det lavest tænkelige arbejde. Men Salvatores passion for sko overvandt dem og efter at have lært faget i Napoli, åbnede han som 14-årig sin første forretning i forældrenes hjem, hvor han med hjælp fra seks assistenter skabte damesko, som overgik dem man kunne købe andetsteds.

Som 16-årig drog han til USA, hvor to af hans brødre allerede havde slået sig ned, og senere flyttede de sammen til Californien, hvor Salvatore kom ind i filmindustrien ved at skabe cowboystøvler, som ikke kun var slidstærke men også havde den perfekte pasform. Da han åbnede forretning på Hollywood Boulevard, uden at endnu have lært ét ord engelsk, blev han kendt blandt filmstjerneerne for sine fantastiske og fantasifulde sko i usædvanlige materialer og udformninger – tåsnuder, der lignede papegøjenæb af ruskind og hæle i form af en proptrækker.

Føddernes velvære var det vigtigste for Salvatore, og derfor studerede han anatomi på universitetet i Sydkalifornien for at lære at lave sunde sko. Da han vendte hjem til Italien i 1927 valgte han at slå sig ned i Firenze, hvor trofaste kunder som Greta Garbo kom for at bestille hans sko. Marilyn Monroe var også kunde og udstillingen om hende kan ses i Museo Ferragamo indtil 28. januar. museoferragamo.com

Foto PR